

Інноваційний розвиток туристичної діяльності шляхом створення кластерів

На основі аналізу наукового доробку з проблеми дослідження, нами запропоновано визначення туристичного кластеру як неформального об'єднання установ, організацій, фірм туристичного профілю, що розташовані на території туристичної дестинації або туристичного регіону з метою розробки, просування та продажу конкурентоспроможного туристичного продукту. Метою діяльності туристичного кластеру є об'єднання можливостей та потужностей партнерів з метою створення інноваційних туристичних послуг, диверсифікація туристичного продукту, його покращення та удосконалення, спільна розробка та реалізація маркетингової політики, реклама та брендінг туристичної дестинації, участь у інвестиційних проектах та державних програмах розвитку туристичного регіону та ін.

Для багатьох країн світу, в тому числі і України, характерним є створення кластерів у туристичній галузі. Туристичні кластери ефективно функціонують у США, Італії, Іспанії, Польщі, Чехії, Словаччині тощо. В Україні успішні туристичні кластери працюють у м. Львові, Хмельницькій, Полтавській, Івано-Франківській, Волинській областях. Перевагами кластерної моделі у туристичній галузі є:

- ефективне використання туристичних ресурсів, удосконалення та підвищення конкурентоспроможності регіонального туристичного продукту;
- підвищення інвестиційної привабливості регіону, сприяння інноваційним інвестиційним проектам в туристичній галузі;
- координація зусиль влади, бізнесу та громадських організацій з метою розвитку туристичної інфраструктури;
- спільне використання кадрового потенціалу, реалізація програм підготовки та підвищення кваліфікації персоналу;
- зниження собівартості туристичних послуг за рахунок преференцій для учасників кластеру, спільного використання ресурсів, узгодження стратегії і тактики бізнес-діяльності;
- реалізація спільних маркетингових та рекламних заходів, участь у туристичних виставках та ярмарках, розробка та просування туристичного бренду регіонів;
- розширення можливостей для розвитку інноваційних форм і напрямів туристичної діяльності.

Туристичні кластери є територіально об'єднаними підприємницькими структурами та організаціями в межах регіону, що прямо або опосередковано пов'язані з використанням туристично-рекреаційних ресурсів, туристичної інфраструктури, обслуговуванням туристів, провадженням популяризації туристичних послуг, перебуваючи в конкурентних відносинах між собою [1]. Створення в Україні та регіонах моделі інноваційної інфраструктури на 2012–2020 рр., а також розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення кластерів в Україні», у якому передбачено «визначення загальних умов створення та розвитку кластерів для забезпечення високих темпів економічного зростання й диверсифікації економіки», робить кластеризацію пріоритетним напрямом державної та регіональної політики, що й відображено в державних й регіональних цільових програмах» [2].

Світовий і поки що невеликий український досвід демонструють такі переваги кластерної моделі:

- кластери спроможні забезпечувати поєднання конкуренції з кооперацією, вони уособлюють „колективну ефективність”, створюють „гнучку спеціалізацію”;
- кластери будуються на використанні ефекту масштабу;
- кластери є механізмом підвищення регіональної і національної конкурентоспроможності [3].

Створення кластерів або кластеризація – один з найважливіших шляхів інноваційного розвитку туристичної діяльності, поєднання традиційних та новітніх форм організації бізнесу, раціонального природокористування та громадських інституцій у сфері туризму. Практичне втілення кластерної моделі, особливо її просування з боку державних та регіональних управлінських структур, потребує глибокого методологічного й методичного відпрацювання відповідних механізмів. Необхідність становлення науково обґрунтованих логіко-структурних кластерних моделей зумовлює актуальність дослідження економічної доцільності взаємодії підприємств, організацій, установ, закладів у форматі виробничо-туристичних кластерів.

Література:

1. Николаев Ю. О. Туристичні кластери в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 4 (47). 2012. С. 336–341., с. 337
2. Проект концепції створення кластерів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biznes.gov.ua>
3. Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці. Київ. Логос, 2004. 848 с.